

оказывать влияние на развитие правового просвещения населения, а именно повышению правовой культуры и правового сознания, снижению психологической напряженности в обществе. Немаловажным является формирование юридических клиник, которые будут выступать с общественными исками (*actio popularis*), в частности в сфере охраны окружающей среды.

Юридическая клиника Бакинского государственного университета ведет активную работу по созданию сети юридических клиник при юридических факультетах вузов Азербайджана. Это позволит выявлять наиболее приемлемый путь развития и внедрения клинического образования, обмен опытом, наиболее широких обхват уязвимых слоев населения.

Подводя итог уместно согласиться с такой позицией, что клиническое юридическое образование позволяет усилить мотивацию студента к обучению и избранию будущей сферы деятельности, приобрести реальный практический опыт до получения диплома, углубив и развив теоретические знания, что в итоге, и при надлежащем документальном подтверждении, позволит иметь преимущества при выборе рабочего места.⁴

УДК 341.24 (438)+(477) (1918-1920) (043.2)

Собкова В.В., магістр права,
м. Легниця, Польща

Дувінг В.О., студентка,
Юридичний факультет,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ ПЕРІОДУ ДИРЕКТОРІЇ

На початку ХХ ст. Україна та Польща мали багато спільного. Обидві країни були позбавлені самостійності, тому боролися за власну державність у межах західноєвропейської цивілізації. Ці країни неодноразово зазнавали національного поневолення і втрачали свою державність, а з її відновленням власні кордони визначали не вони, а інші держави. Україною і Польщею керувало бажання відновити власні держави, що і призвело до початку ведення переговорів між ними.

Намагаючись розірвати міжнародну ізоляцію, уряд УНР вдався до низки ініціатив для порозуміння із Заходом: від прямих переговорів з командуванням Антанти в Одесі до направлення у провідні країни

⁴ Домина А.В. Новые тенденции складывающиеся в сфере высшего юридического образования их влияние на формирование профессионального правосознания. // Реформы и право. 2011. N 1 // СПС КонсультантПлюс.

дипломатичних місій. Однак дипломатичні зусилля Директорії не досягли міжнародного визнання і матеріальної допомоги Україні [3, с. 174]. Одним із перших заходів у польського напрямку зовнішньополітичного курсу С. Петлюри була ініційована ним поїздка до Варшави дипломатичної місії. Необхідних домовленостей місія не домоглася. Директорія не погодилася на умови Варшави, яка претендувала на західноукраїнські землі, оскільки була зв'язана союзом із ЗУНР. Але ця місія дала можливість заснування першого дипломатичного представництва УНР у Варшаві на чолі з О. Карпинським, яка почала діяти з 18 січня 1919 року [2, с. 35].

З кінця 1918 до початку 1920 року українсько-польські стосунки зазнали значної еволюції від збройної конфронтації до порозуміння й усвідомлення необхідності воєнно-політичного союзу. Переговори між представниками Директорії УНР та Польщі, що відбувалися у травні - червні 1919 р., призвели до відмови наддніпрянських українців від ідеї Соборності українських земель та від унії із ЗУНР. Угода від 16 червня 1919 р., яка була наслідком попередніх українсько-польських переговорів, завершила війну між Польщею та УНР, була значним кроком уперед на шляху до реалізації східної політики Ю. Пілсудського. С. Петлюра змушений був відмовитися від Західної України на користь Польщі, що спричинило знищення останньої перешкоди на шляху до порозуміння між Польщею та УНР. Це відкрило шлях до поглиблення українсько-польського військово-політичного діалогу. Подальші переговори між керівництвом УНР та Польщі проводилися в липні 1919 р. у Львові, з 10 серпня – в Дембліні, і врешті привели до підписання союзних Варшавських угод [1, с. 40-41].

1 квітня 1920 року міністр закордонних справ Директорії, голова дипломатичної місії УНР у Польщі А. Лівіцький та міністр закордонних справ Польщі Я. Домбський підписали Варшавську угоду, головними умовами якої стали: польський уряд визнавав право УНР на незалежне існування в межах, які будуть визначені; також Польща визнавала Директорію суверенної Української Народної Республіки на чолі з Головним отаманом С. Петлюрою як верховну владу в УНР; кордони УНР встановлювалися таким чином, що Польща в обмін на визнання незалежності України діставала Східну Галичину, Західну Волинь, Холмщину, Підляшшя, Полісся; національно-культурні права мали забезпечуватися громадянам української і польської національностей на територіях обох держав [4].

24 квітня представники УНР та Польщі підписали воєнну конвенцію, за якою бойові дії обох сторін могли вестися тільки під польським командуванням. Підписання такої угоди призвело до урядової кризи. Пішов у відставку соціалістичний уряд, на чолі нового уряду став соціаліст-федераліст В. Прокопович. За Варшавським договором вже

25 квітня почався похід об'єднаних польсько-українських військ на Київ. У цьому поході взяли участь 2 дивізії УНР. Червона армія залишила Київ, куди об'єднане військо увійшло 6 травня 1920 року.

22 липня польський уряд звернувся до Радянської Росії з пропозицією розпочати мирні переговори. 7 серпня Раднарком розпочав у Мінську, а потім у Ризі мирні переговори з Польщею. Делегація УНР на ці переговори не була допущена, не знайшли урядовці УНР порозуміння і в Москві, звідки одержали відповідь Чичеріна, що Росія визнає тільки незалежну Українську радянську республіку, чию делегацію було допущено до переговорів. Делегацію ЗУНР також не допустили до участі в переговорах. Нарешті 12 жовтня 1920 року польський і радянський уряди підписали договір, який визначив кордони між Польщею та Україною річкою Збруч.

Ризький мирний договір був підписаний 18 березня 1921 року між Польщею, УСРР і РРФСР. Польща визнала УСРР. Холмщина, Підляшшя, Західна Волинь і Західне Полісся дісталися Польщі, а Східна Волинь відійшла до Росії. У 1923 року Рада послів у Парижі ухвалила рішення про передачу Галичини Польщі з умовою надати цій території автономних прав, чого Польща в подальшому не виконала [4].

Отже, Україна і Польща мали свої плани щодо зближення, а саме: Директорія хотіла визнання Польщею УНР та військову допомогу, а Польща мала на меті визнання українсько-польського кордону по річці Збруч і далі по Прип'яті до її гирла. Укладення українсько-польських договорів формально завершило польсько-радянський збройний конфлікт 1919-1920 років. За цими договорами визнавалась незалежність УСРР, встановлювалось зобов'язання між двома сторонами поважати суверенні права і визнавати самостійність один одного у внутрішньополітичних питаннях.

Література

1. Папакін А.Г. Стосунки між УНР і Польщею в 1918-1919 рр. / А.Г. Папакін // Наукові записки. – 2004. – Т. 27. – С. 38-41.
2. Варгатюк С.В. Українсько-польські відносини напередодні Ризької конференції 1921 року / С.В. Варгатюк // Молодий вчений. – 2006. – № 4.1. – С. 34-39.
3. Красівський О.Я. Еволюція українсько-польських відносин в період революції / О.Я. Красівський // Гілея. – 2008. – Вип. 11. – С. 174-182.
4. Варшавський договір УНР з Польщею та його наслідки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://npu.edu.ua/%21e-book/book/html>.